

МОТИВИ

към проекта на Наредба за условията, реда и начина за извършване на външни оценки за осигуряване на качеството на дейността по вътрешен одит в публичния сектор

С цел да се поддържа и непрекъснато да се усъвършенства дейността по вътрешен одит, всяко звено за вътрешен одит е задължено да изготви и прилага програма за осигуряване на качеството. Един от основните компоненти на програмата е извършването на външни оценки най-малко веднъж на пет години от лица извън организацията, които притежават необходимата квалификация. Редът и начинът за извършване на външни оценки на качеството са регламентирани с наредба на министъра на финансите в качеството му на орган, отговорен за координацията и хармонизацията на вътрешния одит. Наредбата е издадена на 17.01.2011 г. и е претърпяла изменения, за да отговори на реалните нужди за подобряване на дейността по вътрешен одит.

Повечето звена за вътрешен одит в публичния сектор са създадени през 2006 г. и през 2011 г. е изтекъл първият петгодишен период, в рамките на който звената е трябвало да имат външна оценка. За този период повечето външни оценки са извършени през последната година от петгодишния период, което генерира редица проблеми. Първоначално външните оценки са извършвани предимно от вътрешни одитори в други организации по силата на граждански договори и във връзка с това се извършват разходи от бюджета за тези услуги. Поради липса на единна практика и критерии качеството на тези външни оценки и докладите от тях не са на необходимото ниво. С промяна в наредбата през 08.2011 г. функцията по извършване на външни оценки на вътрешния одит в организациите, които са част от администрацията на изпълнителната власт, е възложена на дирекция „Вътрешен контрол“ в Министерството на финансите. Поради първоначалното забавяне от 2011 г., през 2016 г. се натрупва голям брой (70) външни оценки, които е обективно невъзможно да бъдат извършени от оторизираните лица.

Гореизложеното поражда необходимостта от промяна на уредбата, с която да се предостави възможност на ръководители на организации от администрацията на изпълнителната власт да възлагат извършването на външни оценки на външни оценители, различни от служителите на дирекция „Вътрешен контрол“ в случай, че в петгодишния период такава оценка не е изпълнена или планирана. Такава препоръка е дадена и от звеното за вътрешен одит в министерството на финансите в резултат на извършен одитен ангажимент.

Предвидени са две изключения от правилото, че в организации от администрацията на изпълнителната власт външните оценки на качеството на дейността по вътрешен одит се извършват от дирекция „Вътрешен контрол“. Едното се отнася до вътрешния одит в Министерството на финансите и е свързано с обстоятелството, че дирекция „Вътрешен контрол“ и служителите в нея нямат положение на външни и независими от организацията лица.

Другото изключение е направено за Държавен фонд “Земеделие“. Функцията по вътрешен одит там е създадена и се изпълнява не само на базата на изискванията на Закона за вътрешния одит в публичния сектор, но и като един от критериите за акредитация на Разплащателна агенция по силата на Регламенти 885/2006 и 907/2014. Поради това, с новата редакция на Наредбата се дава възможност на ръководството на Фонда да избере външните оценители, които ще извършат външна оценка.

Внесени са изменения и оценителната скала, на мястото на три степени се предвиждат четири степени за оценяване. Съгласно действащата към момента наредба,

мнението на външните оценители включва една от предвидените три възможни оценки. С цел по-прецизно и по-обективно формиране на мнението относно съответствието на дейността по вътрешен одит със закона, Етичния кодекс и Стандартите, в методологията за извършване на външни оценки в организациите от публичния сектор (наръчник, одобрен от министъра на финансите) е предложена скала, в която най-високата оценка включва две възможности: „Работи в съответствие“ и „Работи в съответствие, като са нужни известни подобрения“. Такава е и международната практика. Това налага по-коректно и детайлно регламентиране на видовете оценки, съобразно скалата за оценяване. С проекта на наредба се възпроизвеждат четирите възможности за оценка, съществуващи в наръчника.

Проектът съдържа и други изменения, свързани със смислови и други редакции на настоящата наредба или следват добрите практики в тази област.

Новата наредба ще даде възможност на вътрешния одит във всички организации да получи външна оценка на качеството в рамките на стандартния петгодишен срок и ще подобри като цяло практиката по извършване на външни оценки.